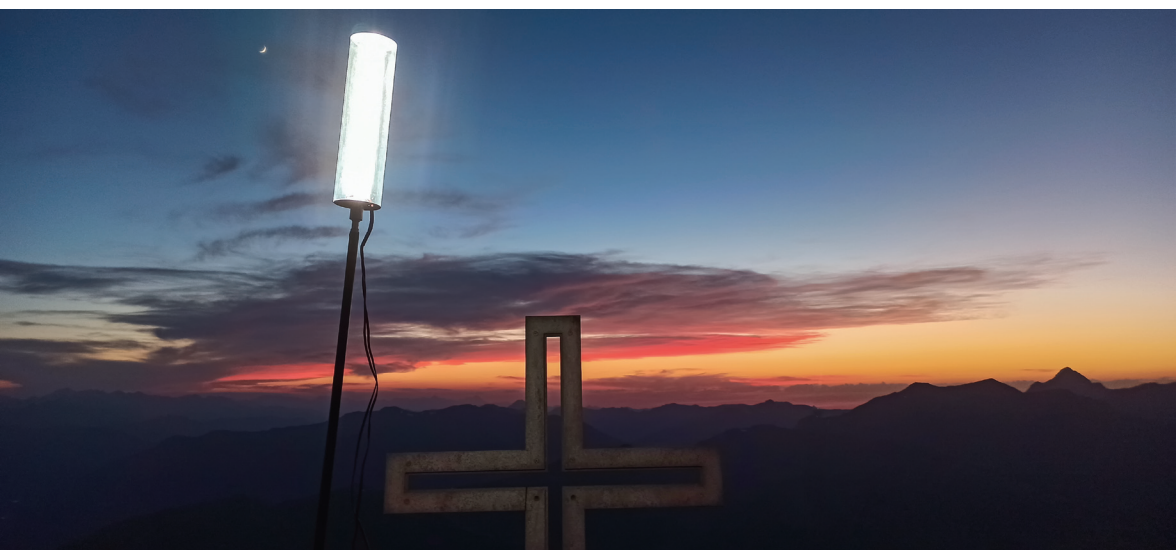

SEAS

Butlletí de la Secció Excursionista
de l'Ateneu de Sant Just Desvern

Núm. 362
Setembre/Octubre

2022

21.56 h del 2 de juliol. Encesa del Farell de la SEAS al tuc de Vacivèr a 2.645 m (Val d'Aran) durant la participació en la Via Pirinenca. Foto de Teresa Reverter.

www.santjust.org/seas

Carrer de l'Ateneu, 3 i 5 - 08960 Sant Just Desvern
Adherida a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC)

— 12 de setembre

Darrer dia per presentar fotos per al Concurs Fotogràfic de la SEAS del 2022. El termini finalitza a les 20 h.

— 17 de setembre

Sopar de Motxilla al Pati de Les Escoles, a les 21 h. Durant el sopar es donaran a conèixer els guanyadors del Concurs Fotogràfic d'acord amb la decisió prèvia del jurat i s'elegirà la millor fotografia per votació popular entre els assistents al sopar.

— 18 de setembre

Excursió al Port del Comte (Solsonès), amb sortida del Parador a les 7 h.

— 14 d'octubre

Conferència "Teresa Pàmies, entre la literatura i la revolució", per M. Àngels Cabré, a les 8 del vespre a la Sala Piquet.

— 16 d'octubre

Excursió sobre l'Exili a Molló i coll d'Ares (Ripollès), amb sortida del Parador a les 7 h.

— 30 d'octubre

Excursió matinal al torrent de l'Erola (Montseny), amb sortida de l'aparcament de l'Escola Montseny a les 7 h.

— 11 de novembre

Conferència "Isabel Clara Simó. Trajectòria, compromisos i lletres", per Jordi Tormo, a les 8 del vespre.

— 13 de novembre

Excursió al castell de Montfort, Feixa Llarga i castanyers de Roters (Montseny), amb sortida del Parador a les 7 h.

— 20 de novembre

Excursió matinal de Gelida a ca n'Oller i la font Freda (Ordal), amb sortida de l'aparcament de l'Escola Montseny a les 7.30 h.

— 3 i 4 de desembre

Col·locació del Pessebre de la SEAS.

— 9 de desembre

Conferència "Montserrat Roig, passió de viure i escriure", per Maria Nunes, a les 8 del vespre.

— 11 de desembre

Excursió a la vall d'Olzinelles (Montnegre), amb sortida del Parador a les 8 h.

— 18 de desembre

Excursió matinal a la Plana Novella i puig de Matarodona (Garraf), amb sortida de l'aparcament de l'Escola Montseny a les 7.30 h.

Normativa per als articles del butlletí de la SEAS.

- Els articles tindran un màxim de 5 pàgines del butlletí amb les fotografies incloses.

Això vol dir que el text ha de tenir unes 2.350 paraules com a màxim o 11.800 caràcters sense comptar els espais. Cada fotografia ocupa unes 110 paraules (500 caràcters), que s'hauran de descomptar del màxim. Així és que un article de 5 pàgines i 1 fotografia tindrà 2.240 paraules (11.300 caràcters) i un de 5 pàgines i 5 fotografies tindrà 1.800 paraules (9.300 caràcters) com a màxim.

- Els articles s'han de lliurar en format word.

COL·LABORACIONS

Ajuntament de
Sant Just Desvern

Art Floral i Interiorisme

FLORETO

Creu 66. Tel 933723103

CISTELLERIA BALLART

Bonavista 82. Tel 933711364

IMMACULADA AMAT
FRANCESC HOMEDES

AIXÒ ÉS EL QUE VOLIA JO, NIT ESTELADA

Teresa Reverter Sala

Aquest va ser el comentari d'un de nosaltres. I realment va ser una de les coses més emocionants: adormir-se contemplant el bé de Déu d'estels al firmament, la Via Làctia, els estels fugaços... i la llum del farell, allà dalt. L'havíem pujat nosaltres, el farell, les bateries i el trípod. Sort de l'ajuda d'alguns companys de la SEAS, perquè amb els 10 kg que portàvem a l'esquena ja en teníem prou i de sobres per pujar els 800 m aproximadament de desnivell des de l'aparcament de l'Orri, al plan de Beret, fins al cim del Vacivèr. Això els que hi van pujar directe, els que vam fer doblat en vam fer uns 100 més, de desnivell! Aquesta és una història afegida. Segons una versió de l'Alpina, el cim del Vacivèr n'era un, i segons una altra versió, n'era un altre. Resumint, alguns vàrem fer els dos cims, Marimanha i Vacivèr, passant per una cresta per anar de l'un a l'altre! Com dèiem, tota una altra aventura per explicar.

Passant la cresta des del Marimanha (a l'esquerra) al Vacivèr.
Foto de Teresa Reverter.

Cansats, doncs, vàrem arribar al cim, cap al migdia/tarda, acompanyats per altres companys. Després de fer les fotos de rigor, ens acomiadem amb emoció dels amics que repregueren la marxa de baixada, i ens vàrem quedar sols. Quina pau! Una altra manera de viure la muntanya. Sempre que anem d'excursió pugem, ens estem una estoneta al cim, poca, el temps de reunir-nos tots, fer la foto de grup i baixar, perquè s'han de complir els horaris. Avui no, no ens cal, tenim tota la tarda per gaudir de les vistes, el silenci, les rapinyaires. Que jo recordi, mai m'havia emportat lectura per dalt d'un cim. Doncs avui, sí. Llegir, aixecar la vista de tant en tant, contemplar el paisatge, els companys descansant i retornar-hi. Als nostres peus, al nord l'estany deth Clot der Os, direcció nord-oest tenim el plan de Beret, al sud els estanys de Bacivèr, i direcció sud-oest, davant nostre, s'es-campa la vall que du a Vielha. I si alcem

la vista, 360 graus de cims emblemàtics: Mauberme, Mont Valier, Pic de Moredo, Aneto, Maladeta, Posets, Perdiguero, Pic Long, Néouville, per citar-ne alguns. Tots al nostre abast, com una immensa postal.

La tarda passa ràpidament! I nosaltres que creïem que ens hi avorriríem, durant tanta estona fins a l'hora que havíem de preparar el farell! Res d'això.

Descansant i gaudint del paisatge. Foto de Teresa Reverter.

Estudiem el terreny per fer-hi l'acampada. El cim és massa pedregós per posar-hi l'esquena. Ja abans que els companys marxessin, vam veure que el coll per on havíem de fer la tornada, uns 50 m més avall, tenia tota una gespa suggeridora. Els vam encarregar que quan hi passessin ens diguessin si efectivament era apte per a dormir-hi. I sí, ens ho van confirmar, tot el coll era pla i amb un bon matalàs de gespa. Amb aquesta informació doncs baixem a preparar-nos el jaç. Portem una tenda de 3 places (nosaltres en som 4), però decidim que com que la previsió del temps és bona, i la temperatura també, no la muntem. Ja estarà bé, perquè un de nosaltres no porta ni estoreta ni funda de bivac, i li servirà d'aïllant del terra, que és tou, però humit, i per tapar el sac de la humitat de la nit. I també millor perquè dins de la tenda no podríem contemplar el cel mentre ens adormim. El cel, i els farells que ens acompanyen.

Mentre preparam el campament veiem que pel vessant on hem pujat aquesta tar-

da hi puja també un grup d'unes quatre persones. Tindrem companyia? I ja quan ens disposàvem a pujar altre cop al cim per preparar l'encesa rebem la visita de tres noies que també pujaven al cim pel nostre cantó. Ens diuen que elles pensen dormir a baix, al costat d'una petita

gelera. Pugem plegats.

Ja a dalt, ens trobem amb l'altre grup. En total en som 11. Fa patxoca compartir aquests moments. Ens havien dit que al cim més proper nostre que tenia farell era el pic de Rosari on hi hauria bombers de la Val d'Aran. Estem pendents de veure la seva arribada.

Preparam el farell. Fem proves, que tot estigui correcte, fem simulacre d'encesa, ens fem fotos els uns als altres i sopem tots plegats, esperant que siguin les 21.56 h exactes, quan hem de fer l'encesa oficial.

Altres grups ens van acompanyar dalt del cim. Foto de Teresa Reverter.

Cada cim té una hora d'encesa, a mesura que el sol es va ponent a cadascun d'ells. De la mateixa manera, l'endemà cada cim tindrà una hora concreta d'apagada, quan cadascun d'ells vegi sortir el sol. Nosaltres a les 6.21 h.

Per fi ha arribat l'hora! Quina alegria col·lectiva! Ens felicitem entre nosaltres i amb els companys sobrevinguts. És molt emotiu compartir aquests moments, amb els amics i amb els, fins ara, desconeguts companys de cim. Diem fins ara, perquè la muntanya té això, els desconeguts aviat es converteixen en camarades.

Busquem altres farells en altres muntanyes. Veiem efectivament el del pic de Rosari, el dels bombers, i el tuc de la Llança, davant nostre. I lluny, n'acabem comptant uns sis més. Però són lluny. Massa per poder-nos comunicar. Amb els de Rosari i Llança sí: els fem senyals amb el frontal i ens responen! Ens sentim acompanyats!

La temperatura, fins ara agradable (15-16 graus), va baixant ràpidament. Els companys sobrevinguts s'acomiaden de nosaltres i se'n tornen, uns cap al pla i les altres al campament improvisat que tenen a sota del cim. Nosaltres ens posem en contacte amb els nostres de la SEAS. Veuen el nostre farell? L'endemà ens diuen que l'intuïen, era massa lluny. Però ara ens diuen que han decidit venir a veure'l de més a prop, que pugen en cotxe fins al plan de Beret. Esperem impacients la seva arribada. Escodrinyant

Tot a punt per a l'encesa a les 21.56 h. D'esquerra a dreta: Albert Cortès, Xavier Amadó, Joan Anton Pera i Teresa Reverter. Foto d'Albert Cortès.

els llums que pugen per la carretera per veure si els identifiquem, veiem tot un seguit de llums que pugen lentament per la pista de Montgarri. Deduïm que eren bicicletes, per la velocitat, i després sabem que es tractava de la cursa de Pedals de Foc Non Stop.

La temperatura es fa notar i algú del grup ja s'impacienta per anar a buscar l'escalfor del sac de dormir. Finalment, veiem tres cotxes seguits que fan el camí cap al plan de Beret. Sí, són ells! Quina alegria, els fem senyals amb el frontal! Ens sentim acompanyats! Però hi estem poca estona, el termòmetre ens indica que hem baixat a 10 graus. És un quart de 12, hora d'anar a dormir! Si més no, ficar-se dins del sac a contemplar el cel.

Baixem amb compte, amb la llum dels frontals, el pedregós camí fins al coll. Ens trobem els sacs humitejats. Sort que portem la funda de bivac. Ja dins, amb l'escalforeta (aquí la temperatura ha pujat 1 grau, estem a 11), contemplem la magnitud de l'univers... i la llum dels farells:

Objectiu assolit, 6.21 h del dia següent. Foto de Xavier Amadó.

el nostre allà dalt, a la nostra esquerra, i els altres dos al davant. I així ens anem adormint, uns més aviat que els altres, contemplant estels fugaços.

L'endemà, així que comença a clarejar, ens llevem i recollim la parada. Hem de pujar a apagar el farell a l'hora indicada i baixar sense perdre temps perquè tenim un bon esmorzar a Betren. Però encara ens espera una altra formidable sorpresa. Per situar-nos, el coll queda a l'oest del cim, de tal manera que quan pugem a buscar el llum ens dirigim cap a l'est. En treure el cap a dalt, ens sorprèn una imatge brutal, la sortida del sol, just en aquell moment i així, de cop i volta, sense esperar-la! Increïble, fascinant, colpidor! No tinc prou adjectius per descriure-ho! Segurament el fet de ser inesperat va contribuir força a tenir aquestes sensacions.

Càlida arribada a Betren.

Recollim doncs els estris i empenem la baixada, sense presses, però sense pausa. L'arribada a Betren és espectacular,

semblem uns herois entre aplaudiments. Segur que els pobres ciclistes de Pedals de Foc no han tingut tan bona acollida! Gràcies companys!

Epíleg

En nom de la SEAS, hem participat en la Via Pirinenca, encenent el farell al tuc de Vacivèr (2.645 m), a la Val d'Aran. Van ser més de 300 cims encesos al llarg de tot el Pirineu per reivindicar la plena sobirania de Catalunya i d'Euskal Herria.

Hem fet una tasca compartida amb molta gent que ni tan sols coneixem, però que té els mateixos anhels que nosaltres, i que estima la muntanya! Estem contents d'haver contribuït amb el nostre petit gra de sorra a fer realitat aquest gran projecte, i a la vegada amb aquesta excusa haver pogut gaudir la muntanya d'una altra manera. Moltes gràcies als qui ens heu ajudat a fer-ho possible.

Gràcies, companys de viatge: Albert Cor-tès, Joan Anton Pera i Xavier Amadó.

ELS COLOMARS MEDIEVALS A L'ALT PENEDEÈS

Francesc Riera i Prenafeta amb la col·laboració de Josep Pinyol i Roig

INTRODUCCIÓ

A partir del segle XII, els senyors feudals comencen a emprar els coloms per a l'enviament de missatges. Moltes de les torres de guaita, lluny ja de l'amenaça sarraïna passen a utilitzar-se com a colomars, fet que fa que erròniament algunes d'aquestes construccions siguin interpretades pels historiadors —especialment durant el segle passat— com a columbaris¹ romans, com a elements funeraris, tot i que és evident que la paraula colomar deriva del mateix mot llatí columbarium. De fet, ben a prop, a la veïna comarca de l'Alt Camp, hi trobem, aquest sí, el columbari romà de Vila-rodona.

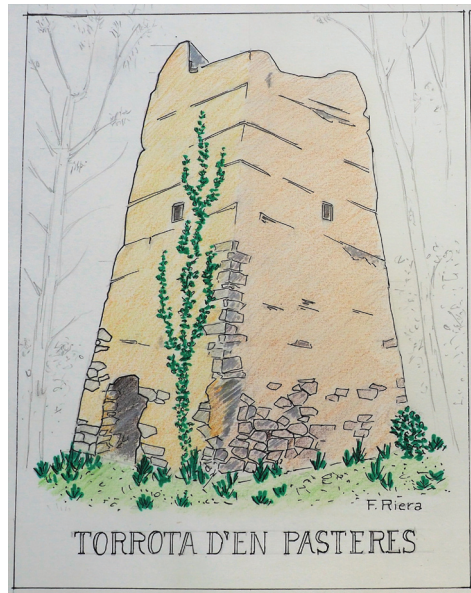
Els colomars o palomeres, inicialment emprats per a la cria de coloms missatgers, ara també s'utilitzaran per al seu aprofitament econòmic amb la cria i venda de colomins i l'aprofitament dels seus excrements per a adob, representant també un símbol de riquesa i poder dels seus propietaris. Aquest és el cas per exemple de la torre d'en Pasteres del terme del castell de Subirats, que té documentada aquesta funció des del segle XIV.

TORROTA DE CAL PASTERES

Situació: Sortim del petit nucli de Torre Ramona (terme de Subirats, km 15 ctra. de Gelida a Sant Sadurn d'Anoia) i agafem el camí que passa pel darrere de l'es-

¹ *Columbari: En l'antiguitat romana, construcció funerària amb nínxols per a rebre les urnes cineràries. Segons Diccionari Institut d'Estudis Catalans.*

glésia romànica de Sant Joan Sesrovires. Als 50 m deixem el camí carreter i continuem per unes feixes de vinya que ens menaran al PR de pujada al castell de Subirats. Abans d'endinsar-nos al bosc, deixarem el camí per a dirigir-nos cap a mà dreta per un tallafoc i després d'un centenar de metres ens ficarem per un

corriol a mà esquerra que ens menarà en pocs minuts fins a la torre.

Coordenades: E 401169 – N 4585830
UTM 31N/ETR589 Alt. 192 m.

Descripció: Edificació de planta quadrada d'uns 5,10 m de costat a la seva base, i una altura mínima d'uns 9 m pel seu costat meridional (el més baix), amb murs de pedra sense treballar, llevat dels

carreus de les cantonades, agafats amb morter de calç i terra, i que amb un gruix d'uns cinc pams tanquen una planta cega fins a l'alçada d'uns 4 metres del sòl interior, a partir dels quals els murs són de tàpia i perden uns 20-22 cm de gruix per la part interior. A uns 80 cm per damunt d'aquest reclau i a la façana nord, a uns 5 metres del terra exterior, trobem l'antic accés al primer pis de la torre de defensa, i és en aquesta planta, especialment a l'interior dels murs de llevant, sud i ponent, on trobem encara actualment repartides una seixantena de fornícules excavades a la tàpia per a la cria dels coloms. Un terrat pla (avui desaparegut) cobria aquesta estança. El terrat disposava d'un parapet o barana també de tàpia d'aproximadament 1 metre d'alçada i de gruix lleugerament inferior als murs inferiors.

Història: Es tracta d'un edifici amb un origen clarament defensiu i molt probablement lligat al castell de Subirats, fent funcions de guaita sobre la conca del riu Anoia, a l'indret anomenat Pas de Piles. No hi ha documentació sobre la construcció del mateix, i diferents autors apunten que podria haver estat sobre el segle XIII, sense descartar un origen anterior d'època islàmica.

Excursió: Aprofitant la visita a aquest colomar podem tornar uns metres enre-re fins arribar a la vinya i agafar el bonic sender pel mig del bosc que s'enfila cap al castell de Subirats. En mitja horeta o menys i un centenar de metres de desnivell haurem arribat al mirador que ens permetrà gaudir d'una magnífica panoràmica de la conca baixa del riu Anoia al seu pas pel Penedès i el Baix Llobregat amb Montserrat com a teló de fons. Després de donar un tomb per les restes del cas-

tell i de l'església de Sant Pere (ara Santuari de la Mare de Déu de la Font Santa), de tornada cap a Torre Ramona passem a tocar de l'església romànica de Sant Joan Sesrovires, i encara abans d'agafar el vehicle ens podem atansar fins al palau renaixentista dels Gralla, ara conegut com a Torre Ramona per haver pertangut a la família austriacista dels Ramon, i que actualment dona nom al veïnat.

TORRE DE CAL PINYA

Situació: Situada a uns 850 metres en línia recta a llevant de l'anterior i a tocar de l'anomenat Camí del Castell que surt des del km 14,8 a mà esquerra de la carretera C-243b en direcció a Sant Sadurní d'Anoia, uns 400 metres abans del trencall a Torre Ramona i al Rebató. Si seguim aquesta pista 400 metres muntanya amunt arribarem a l'antiga masia de cal Pinya, avui pràctic-

Torre de cal Pinya. Totes les imatges són de Francesc Riera.

cament en ruïnes. Les restes de la torre-colomar, a tocar de dita casa i a peu del camí, queden amagades per la vegetació que l'envolta.

Coordenades: E 401997 - N 4586049
UTM 31N/ETR589 Alt. 182 m.

Descripció: Edificació de factura molt similar a la Torrota d'en Pasteres, si més no a la part accessible en l'actualitat tot enfilat-se pel runam, i que correspondria a la planta del colomar, amb una amplada útil de 2,65 metres entre dues de les tres parets de tàpia que encara es conserven i que tenen un gruix de 120 centímetres en aquest pis, mentre que en els darrers 2,5 metres i a partir d'un reclau interior (que correspon a un tercer estatge), perden entre 20 i 25 cm del seu gruix. Aquestes similituds ens duen a pensar en una probable construcció cronològicament coincident d'ambdues torres. Del mur de la façana nord, que topogràficament seria el més alt donat el pendent del terreny, encara podem veure'n un pany sencer d'uns 6 metres d'alçària.

Història: Tot i no haver trobat documentació sobre la mateixa, les característiques de situació sobre l'Anoia i la tipologia constructiva apunten, tal com acabem de comentar a una cronologia idèntica a la d'en Pasteres. Com en el cas anterior, els autors Bellmunt i Giró, en el seu treball la definien com a un monument funerari d'època romana.

TORRE DE CAN LLOPARD DE LA COSTA

Situació: Situada al cim d'un turonet a l'esquerra de la carretera BP-2427 que baixa de l'Ordal a Sant Sadurní, la veurem davant nostre tot just passat el veïnat dels Casots i a l'altura d'unes caves.

Torre de can Llopard de la Costa

Per arribar-hi caldrà agafar el trencall que va a can Panxa, aparcar el vehicle i atansar-nos-hi a peu.

Coordenades: E 399772 - N 4584817
UTM 31N/ETR589 Alt. 332 m.

Descripció: Torre de planta circular amb un diàmetre exterior a la base de 4,60 m, de forma troncocònica i una alçada aproximada de 10 m. L'accés es realitzava mitjançant una obertura practicada a ponent i a uns 3,5 m d'alçada. L'obra és de maçoneria grollera presa amb morter de calç. Fou restaurada a primers d'aquest segle XXI sota el patrocini del Grup Freixenet que n'és actualment el propietari.

Història: Es tracta evidentment d'una torre de guaita al servei del castell de Subirats construïda probablement dins el primer terç del segle XII. Allunyat el perill sarraí i un cop finalitzada la seva funció poliorcè-

tica original, l'interior de la torre fou modificat per a ser emprat com a colomar.

COLOMAR DE L'ARBOÇAR DE BAIX

Situació: A mig camí entre l'Arboçar de Baix (Avinyonet del Penedès) i el veïnat de Cal Sagarra. El camí surt a garbí de l'Arboçar, és un camí antic on encara en alguns punts podem apreciar les marques que hi van deixar les roderes dels carros sobre la pedra, ara passarem per un bosquet de pins i tot sortint del mateix, darrere una feixa arbrada a mà esquerra, a una vuitantena de metres per damunt del sender veurem les restes del colomar.

Coordenades: E 396149 - N 4575867
UTM 31N/ETR589 Alt. 269 m.

Descripció: De planta rectangular d'uns 5,80 x 2,60 m, actualment només es conserva la paret llarga de la cara nord i les restes de les dues laterals, que tenen una amplada aproximada de 60 cm. La base de les parets és de maçoneria de pedra, i d'aquí arranquen tres filades de tapiera, amb una altura total que frega els 5 m. Per la part interior podem veure-hi arreglats tot un seguit de nials per als coloms.

Colomar de l'Arboçar de Baix

Història: Es desconeix la datació exacta de l'edifici però hom la situa cap a la segona meitat del segle XII. El que sembla clar és que ja fou un colomar des de l'inici pertanyent al senyoriu de la Quadra de l'Arboçar formant part de les seves instal·lacions agropecuàries, i consta que va estar en ús fins a mitjan segle XVII. Donat el seu llastimós estat que amenaçava el col·lapse total, l'any 2012, a petició de l'Ajuntament d'Avinyonet del Penedès, fou objecte d'una restauració d'urgència per part del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.

COLOMAR DEL MAS PIGOT

Situació: Sortint de Les Masuques cap a Torrelletes per la carretera BV-2117, en acabar de creuar el riu Foix surt un camí que ens portarà cap al Mas Pigot, actualment condicionat com allotjament rural i amb una magnífica vista sobre el Baix Penedès. Aquest fet l'aprofità l'exèrcit republicà el gener de 1939 per a instal·lar-hi una metralladora que cobrís la seva retirada. Les restes del colomar es troben a ponent de la masia i a tocar de la tanca que l'envolta, gairebé colgades per les bardisses.

Coordenades: E 387293 - N 4571813
UTM 31N/ETR589 Alt. 216 m.

Descripció: De planta rectangular (potser quadrada?), actualment només en resten dempeus dos fragments en angle dels murs septentrional i oriental de 250 i 240 cm d'amplària màxima respectivament, que assoleixen una alçada d'uns 4 metres. Les parets són de tapiera, d'uns 60 cm de gruix en la part baixa i d'uns 50 cm en la part més alta. Per les cares interiors hom pot observar encara multitud dels orificis destinats als nius dels coloms.

Història: Com en els casos anteriors no hi ha documentació que avaluï una datació d'aquest colomar. Jordi Bolós apunta que la seva cronologia tant pot anar des de l'època musulmana fins als darrers segles medievals.

Colomar del Mas Pigot

BIBLIOGRAFIA

AGUSTÍ, FRA MIQUEL. Prior del Temple de la fidelíssima Vila de Perpinyà. Llibre dels secrets de agricultura casa rústica y pastoril. Secrets del colomer y coloms domesticats. Pàg. 161. Estampa de Esteve Liberós. Barcelona, 1617

BELLMUNT, JUAN; GIRÓ I ROMEU, PERE. Dos columbarios en la Cuenca del río Anoia. *Empúries: revista de món clàssic i antiguitat tardana*, 1966, Núm. 28, pàgs. 255-61.

BOLÓS I MASCLANS, JORDI; LLORAC I SANTIS, SALVADOR. Colomar de l'Arboçar

de Baix. *Catalunya romànica*. Vol. XIX. El Penedès i l'Anoia, pàg. 95. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.

BOLÓS I MASCLANS, JORDI; LLORAC I SANTIS, SALVADOR. Colomar del Mas Pigot. *Catalunya romànica*. Vol. XIX. El Penedès i l'Anoia, pàg. 107-108. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.

BOLÓS I MASCLANS, JORDI; LLORAC I SANTIS, SALVADOR. Torre de can Llopard. *Catalunya romànica*. Vol. XIX. El Penedès i l'Anoia, pàg. 199. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.

BOLÓS I MASCLANS, JORDI; RAMOS I MARTÍNEZ, MA LLUÏSA. Torrota de cal Pasteres - Torre de cal Pinya. *Catalunya romànica*. Vol. XIX. El Penedès i l'Anoia, pàgs. 200-201. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.

CATALÀ I BENACH. BENJAMÍ. Columbaris i colomars. *TAG : Revista del Col·legi d'Arquitectes Tècnics i Enginyers d'Edificació de Tarragona*, Núm. 34, p. 28-30. Juny 2004.

FIERRO I MACIÀ, XAVIER. La Intervenció arqueològica al colomar de l'Arboçar, Avinyonet del Penedès. *Actes del V Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya* : Barcelona, del 22 al 25 de maig de 2014. Vol. 2. Barcelona.

LACUESTA CONTRERAS, RAQUEL. *Historiadora. Tríptic sobre la intervenció arquitectònica al colomar de l'Arboçar*. Diputació de Barcelona - Ajuntament d'Avinyonet del Penedès. Barcelona, 2013

LLORAC I SANTIS, SALVADOR. Subirats. Visió general d'un municipi de l'Alt Penedès. Pàgs. 219, 223-224. Ajuntament de Subirats, 1988.

RAFEL I FONTANALS, NÚRIA. Contribució a l'estudi de diverses restes arquitectòniques publicades com a columbaris romans. *Fonaments: prehistòria i món antic als Països Catalans*. Núm. 2. Pàgs. 117-126. Any 1980.

SEAS**Geografies literàries
amb veu de dona**

SECCIO EXCURSIONISTA DE L'ATENEU SANTJUSTENC (SEAS)
Carrer de l'Ateneu, 3 08960 Sant Just Desvern <http://www.santjust.org/seas>

Conferències i excursions 2022 – 2023

Setembre 2022	18	Excursions: Port del Comte (Solsonès)
Octubre	14	Teresa Pàmies
	16	Conferència «Teresa Pàmies, entre la literatura i la revolució» per M.Àngels Cabré Excursions: Molló – Coll d'Ares (Ruta de l'Exili)
Novembre	11	Isabel Clara Simó
	13	Conferència «Isabel-Clara Simó. Trajectòria, compromisos i lletres» per Jordi Tormo Excursions: Feixa Llarga i castanyers de Roters (Montseny)
Desembre	09	Montserrat Roig
	11	Conferència «Montserrat Roig, passió de viure i escriure» per Maria Nunes Excursions: Vall d'Olzinelles (Vallès Oriental)
Gener 2023	13	Víctor Català
	15	Conferència «Víctor Català-Caterina Albert» per Blanca Llum Vidal Excursions: Torroella i Pals (Baix Empordà)
Febrer	10	Mercè Rodoreda
	12	Conferència «Mercè Rodoreda, escriptora nòmada» per Mercè Ibarz Excursions: Romanyà (La Selva)
Març	10	Maria Mercè Marçal
	12	Conferència «Maria Mercè Marçal: paraula i vida» per Lluïsa Julià Excursions: Serra de Monteró-St.Llorenç de Montgai (Noguera)
Abril	14	Montserrat Abelló
	16	Conferència «Montserrat Abelló, la dona que estimava la vida i les paraules» per Montserrat Palau Excursions: Montblanc-Barranc de la Vall (Muntanyes de Prades)
Maig	6-7	Carme Riera, M.Antònia Salvà, Antònia Vicens, Margalida Pons... «Ruta literària amb veu de dona» Cap de setmana a Mallorca per Gaspar Valero
Juny	02	Maria Barbal
	04	Conferència «Maria Barbal: el territori de la bona literatura» per Joan Josep Isern Excursions: al Pirineu pendent de decidir
	18	Excursió de cloenda pendent de decidir

Les conferències dels cicles temàtics tenen lloc els divendres a les 8 del vespre a l'Ateneu

SEAS**MATINALS 2022 – 2023**

30-10-2022	Torrent de l'Erola (Montseny)
20-11-2022	Gelida – Ca n'Oller – Font Freda (Alt Penedès)
18-12-2022	Plana Novella i Puig de Mata-rodona (Garraf)
22-01-2023	Barraques de pedra seca de Sant Climent de Llobregat (Baix Llobregat)
19-02-2023	Turó de l'Escletxa de Castellbell (Bages)
19-03-2023	Montserrat (Anoia)
30-04-2023	Vall d'Horta (Sant Llorenç del Munt)
21-05-2023	Montalt des de Canyamars (Maresme)
11-06-2023	Cloenda amb dinar al castanyer de Can Cuc (Montseny)

ACTIVITATS DE LA SEAS DELS MESOS JUNY I JULIOL DE 2022

Xè Cicle d'Audiovisuals de Muntanya

01/06/2022 - Tercer audiovisual del cicle amb la projecció de "Balandrau. Infern glaçat" a la Sala Piquet amb una bona assistència.

Cicle "Camí del Llobregat" conferència

03/06/2022 - Conferència "Els canvis en la qualitat de l'aigua del Llobregat" a càrrec de Narcís Prat, a la Sala Piquet amb una bona assistència.

Cicle "Camí del Llobregat" excursió de cloenda a Rotgers (Berguedà)

19/06/2022 - Excursió de cloenda a Sant Sadurní de Rotgers (Berguedà) amb 19 assistents. L'itinerari llarg va ser una circular amb inici i final a Borredà passant pel Pontarró, Sant Sadurní de Rotgers, Capdevila i Santa Magdalena, amb un recorregut de 13 km i 540 m de desnivell acumulat. L'itinerari de la curta també va ser una circular amb inici i final a Borredà, però passant solament pel Pontarró, i Sant Sadurní de Rotgers, amb un recorregut de 8 km i 290 m de desnivell acumulat. El dinar es va fer al restaurant Baix Pirineu de Borredà.

Sortida de Veterans al tuc de Vacivèr (Aran)

02 i 03/07/2022 - La Sortida de Veterans d'enguany es va fer a la Val d'Aran amb 33 assistents. La SEAS va participar a la Via Pirinenca instal·lant i custodiant un farell durant la nit al tuc de Vacivèr (2.645 m) amb els companys: Teresa Reverter, Joan Pera, Xavier Amadó i Albert Cortès. La resta de participants van fer una excursió als estanys de Baciver i al Cap de Marimanha. L'endemà es va fer una visita guiada pels pobles de l'Alta Garona. L'estada va ser a l'Hotel La Tuca-Betrén.

Secció Jove. Excursió de dos dies a la vall de Nyiri (Pallars Sobirà).

02 i 03/06/2022 - Excursió circular de dos dies per la vall de Nyiri (Pallars Sobirà), dormint en tendes de campanya, i ascensió al cim del Ventolau (2.851 m) on membres del CE Les Borges-Garrigues van instal·lar-hi un farell de la Via Pirinenca. Hi van participar 10 joves.

Xè Cicle d'Audiovisuals de Muntanya

06/07/2022 - Últim audiovisual del cicle d'aquesta temporada amb la projecció de "Llum i llibertat", on la SEAS hi va participar amb la cordada formada per Felip Linares i Joan Portes a l'agulla de La Prenyada (Montserrat). La projecció es va fer a la Sala Piquet amb una bona assistència.

Sortida al pic de Tarbesó (Donesà) i els estanys del Carlit (Capcir)

09 i 10/07/2022 - Sortida al Pirineu de dos dies amb una participació de 37 persones. El primer dia es va fer el pic de Tarbesó (2.364 m) des de la Restanca passant per l'estany de Rabassoles. El segon dia un grup va fer el cim del Carlit (2.921 m) i un altre un circuit pels estanys del Carlit des de la Bollosa. L'estada es va fer a l'hotel Belle Aude de Matamala.

Sopar de Lluna Plena a Sant Pau de la Guàrdia (Anoia)

16/07/2022 - Sopar de Lluna Plena amb 41 participants a Sant Pau de la Guàrdia (Anoia). El recorregut d'anada va ser de 3,6 km i el de tornada de 2,6 km

ACORDS DE LA JUNTA

Reunió del 4 de juliol de 2022

Altes: cap

Baixes: Àlex Barroso (1145) i Eva Peirón (1186)

— Es decideix fer un nou micromecenatge destinat a la segona pel·lícula sobre Mossèn Cinto Verdaguer que s'està ja filmant. En aquesta ocasió hi participem amb 400 euros.

— S'acorda demanar, a través de l'Ateneu, una subvenció de l'Ajuntament per a la propera Mitja Desvern i per a la instal·lació d'un rocòdrom a les Festes de Tardor.

— La Secció Jove ens comenta la sortida del 2 i 3 de juliol al pic de Ventolau, on es va instal·lar un farell de la Via Pirinenca per part d'una altra entitat. Després van fer nit a les tendes de la SEAS, les quals ens confirmen que estan en molt bon estat. També tenen previst de fer una sortida de barranquisme i al setembre una de quatre dies.

— La Sortida de Veterans d'enguany es va fer els dies 2 i 3 de juliol a la Val d'Aran amb 33 assistents, i la SEAS va participar a la Via Pirinenca instal·lant i custodiant un farell al tuc de Vacivèr (2.645 m) els companys: Teresa Reverter, Joan Pera, Xavier Amadó i Albert Cortès durant la nit del 2 al 3. La resta de participants van fer una excursió als estanys de Baciver i al Cap de Marimanha. L'endemà es va fer una visita guiada pels pobles de l'Alta Garona. L'estada es va fer a l'Hotel La Tuca-Betrén.

— El 15 de juny es va fer als locals de l'Ajuntament una reunió per tractar el tema de la proposta mediambiental sobre la Vall de Sant Just que els havíem presentat, en la qual hi van assistir l'alcalde de Sant Just i el gerent de Collserola amb tècnics de les dues entitats. També hi van participar el Centre d'Estudis Santjustencs, Alnus i la SEAS, representada per Narcís Prat i Jordi Gironès. De la reunió n'hem fet una acta que es llegeix i donant per bo el contingut que es farà arribar a l'alcalde, al gerent del Parc de Collserola, al Centre d'Estudis i a Alnus. Es decideix fer un seguiment dels compromisos recollits durant la reunió i detallats a l'acta.

— Ja s'ha informat a tots els socis del nou cicle "Geografies literàries amb veu de dona" del qual la Romi s'ha encarregat d'aconseguir totes les/els conferenciantes, cadascuna de les quals tindrà assignada una conferència sobre eminents escriptors de la nostra literatura. A la reunió, s'apunta que caldria difondre força aquest cicle en ambients culturals del nostre poble i entorn, com seria el cas de la biblioteca i els clubs de lectura. També s'informa que darrerament l'assistència a l'autocar ha baixat molt, fet que provoca que tinguem pèrdues, per la qual cosa es decideix augmentar el preu de l'autocar a 20 euros els socis i a 23 els qui no ho siguin.

BUTLLETÍ DE LA SEAS. ANY 89. No. 362

Taula de redacció — Leonci Canals, Ferran de la Fuente, Maria Garcia, Jordi Gironès, Ramon Prat i Agustí Revilla.

Autoedició — Leonci Canals

Tramesa — Elisabeth Bart

Disseny — Toni Royo

Correcció de textos — Servei Local de Català de Sant Just Desvern

Impressió — NB Comunicacions

ÍNDEX

- Portada** — Farell al tuc de Vacivèr
- 02** — Calendari
- 03** — Això és el que volia jo, nit estelada, per Teresa Reverter
- 07** — Els colomars medievals de l'Alt Penedès, per Francesc Riera
- 12** — Calendari del Cicle
- 13** — Calendari de les Matinals
- 14** — Activitats de la SEAS dels mesos de juny i juliol de 2022
- 15** — Informació de la SEAS

La Secció Jove de la SEAS va aprofitar la seva estada del cap de setmana del 2 i 3 de juliol, prop del cim de Ventolau, per pujar aquest cim de l'Alt Pirineu (Pallars Sobirà) de 2.851 m i acompanyar una estona els membres del Centre Excursionista Les Borges-Garrigues. Foto conjunta dels membres de la Secció Jove i del CE Les Borges-Garrigues.

SEAS, entitat esportiva núm. A01824